

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 8 juni 2017

Mål nr

Ö 3395-16

KLAGANDE

BK

MOTPART

Justitiekanslern

Box 2308

103 17 Stockholm

SAKEN

Ersättning till offentlig försvarare

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten för Nedre Norrlands beslut 2016-06-27 i mål Ö 1162-15

Dok.Id 134500

HÖGSTA DOMSTOLEN
Riddarhustorget 8

Postadress
Box 2066
103 12 Stockholm

Telefon 08-561 666 00
Telefax 08-561 666 86
E-post:
hogsta.domstolen@dom.se
www.hogstodomstolen.se

Expeditionstid
08:45-12:00
13:15-15:00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen fastställer hovrättens beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

BK har yrkat att Högsta domstolen tillerkänner honom ersättning av allmänna medel för tidsspillan med ytterligare 2 282 kr och 50 öre exklusive mervärdesskatt.

Justitiekanslern har överlämnat åt Högsta domstolen att bedöma om – och i så fall hur – hovrättens avgörande bör ändras.

Domstolsverket har avgett yttrande.

SKÄL

Bakgrund och frågan i Högsta domstolen

1. BK förordnades lördagen den 19 september 2015 som offentlig försvarare för en 17-åring som var misstänkt för mord och försök till mord. BK deltog i polisförhör under lördagen och söndagen. Förundersökningen mot 17-åringen lades därefter ned. BK begärde ersättning för bl.a. 5,5 timmars tidsspillan i samband med polisförhören. Det yrkade beloppet motsvarade 1 195 kr per timme.
2. Tingsrätten beviljade BK ersättning för tidsspillan med 780 kr per timme, vilket var den taxenivå som enligt Domstolsverkets föreskrifter då gällde för annan tid än vardagar mellan kl. 08.00 och 18.00.

3. BK överklagade och anförde i huvudsak följande. Domstolsverkets föreskrifter angående beräkning av ersättning för tidsspillan är inte tillämpliga, eftersom de förutsätter att den ersättningsberättigades arbetstid tagits i anspråk. I detta fall har hans lediga tid tagits i anspråk och då ska i stället ersättningen fastställas till ett skäligt belopp. Detta motsvarar den ersättning som vid tidpunkten utgick för tidsspillan i samband med häktningförhandling under helg, dvs. 1 195 kr.

4. Hovrätten har avslagit BKs överklagande.

5. Frågan i Högsta domstolen är hur ersättning ska bestämmas till en offentlig försvarare för tidsspillan under en helg i samband med annat arbete än häktningförhandling.

Rättsliga utgångspunkter

6. I 21 kap. 10 § rättegångsbalken ges regler om ersättning till offentlig försvarare. Reglerna innefattar en rätt till skälig ersättning av allmänna medel för arbete, tidsspillan och utlägg som uppdraget har krävt. Med stöd av regeringens förordnande meddelar Domstolsverket föreskrifter om bl.a. beräkning av ersättningen för tidsspillan.

7. Vid tiden för det i målet aktuella uppdraget gällde Domstolsverkets föreskrifter angående beräkning av ersättning för tidsspillan (DVFS 2014:25). Ersättning kunde utgå för tid mellan kl. 07.00 och 22.00 (3 §). Under vardagar mellan kl. 08.00 och 18.00 utgick 1 195 kr per timme och för annan tid 780 kr per timme (4 §). Vidare gällde Domstolsverkets föreskrifter om ersättning till offentlig försvarare för deltagande i häktningförhandling under helg (DVFS 2014:21). För tidsspillan i samband med sådan förhandling utgick ersättning med 1 195 kr per timme (1 § andra stycket).

8. Nu gällande föreskrifter överensstämmer med vad som gällt tidigare, förutom avseende beloppen (DVFS 2016:14 respektive 2016:10).

Begreppet tidspillan

9. Vad som avses med begreppet tidspillan framgår inte av 21 kap. 10 § rättegångsbalken. Ytterst får det från fall till fall avgöras vad som utgör ersättningsgill tidspillan vid utförande av ett visst uppdrag.

10. I 2 § första stycket DVFS 2014:25 anges att tidspillan avser tid då produktivt arbete med något uppdrag inte kan utföras, trots att den ersättningsberättigades arbetstid tas i anspråk. Definitionen är tillämplig också i samband med häktningförhandling under helg (se 1 § andra stycket DVFS 2014:21).

11. Den i Domstolsverkets föreskrifter intagna definitionen utgör inte en uttömmande reglering av begreppet tidspillan. Av rättsfallen NJA 1980 s. 36 och NJA 1999 s. 256 framgår att en offentlig försvarare som avbrutit sin semester för att delta i huvudförhandling i princip är berättigad till ersättning för tidspillan avseende resa från och till semesterorten. Avgörandena får anses innebära en rätt för en offentlig försvarare till ersättning för tidspillan när dennes tid tas i anspråk i samband med ett uppdrag men då något produktivt arbete med uppdraget inte kan utföras. Domstolsverket har i sitt yttrande anslutit sig till denna tolkning.

12. Något utrymme för att medge ersättning för tidspillan utöver vad som följer av 3 och 4 §§ DVFS 2014:25 kan inte anses föreligga.

13. Det finns i och för sig skäl som talar för att en offentlig försvarare som deltar i polisförhör under helgtid borde få samma ersättning för tidspillan som vid en häktningförhandling under samma tid. Med hänsyn bl.a. till att ersättningsystemet ska vara förutsebart och lätt att tillämpa bör det dock inte

komma i fråga att analogivis utsträcka tillämpningen av de särskilda föreskrifter som gäller för offentlig försvarares deltagande i häktning-förhandling under helg.

Bedömningen i detta fall

14. Av det ovanstående följer att den tid som BK fått avsätta i samband med förhören kan ersättas som tidsspillan endast med det belopp som anges i 4 § DVFS 2014:25 för annan tid än vardagar mellan kl. 08.00 och 18.00, dvs. 780 kr per timme. Hovrättens beslut ska således fastställas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Ella Nyström, Johnny Herre,
Agneta Bäcklund, Lars Edlund (referent) och Anders Eka
Föredragande justitiesekreterare: Lina Nestor